

Studium translatologie v Praze a ve Vídni

Michaela Beréšová

V rámci programu Erasmus+ pravidelně na naše Translatologické centru přijíždějí studenti z Karlovy univerzity v Praze. Já jsem se se seznámila s dvaadvacetiletou studentkou *Martinou Liškovou*, která na naší univerzitě strávila zimní semestr 2018/2019. V Praze studuje mezikulturní komunikaci v jazykové kombinaci anglický – německý jazyk. Jaké jsou její dojmy a co jí tento semestr přinesl? To vše se dozvíte v následujícím rozhovoru.

Proč jsi se rozhodla pro studium překladatelství-tlumočnictví na Filozofické fakultě v Praze?

Ráda komunikuji s lidmi, navíc mě ve škole vždy bavily hodiny jazyků. Asi dva roky před maturitou jsem začala docházet na soukromé hodiny ke studentkám translatologie. Zkoušela jsem s nimi paměťová cvičení a převypravování textů v cizím jazyce, abych zjistila, jak přibližně vypadá tlumočení a jestli by mě bavilo. Volily interaktivní metody. Hodiny s nimi byly zajímavější a zábavnější než v běžných jazykových kurzech. Říkala jsem si, že taková bude určitě i samotná výuka jazyků na translatologii. Nakonec jsem se pro tento obor rozhodla také.

Proč sis vybrala zahraniční semestr právě na Translatologickém centru ve Vídni?

Již dříve jsem navštívila Vídeň a zamilovala jsem se do tohoto historického města připomínajícího Prahu. Navštívila jsem i hlavní budovu Vídeňské univerzity s její krásnou knihovnou. Předsevzala jsem si, že se sem někdy vrátím na delší pobyt. Netušila jsem ovšem, že zde budu moci studovat.

Před státnicemi jsem chtěla nasbírat co nejvíce zahraničních zkušeností. Také si chtěla zlepšit svoje jazykové dovednosti. Náš institut spolupracuje s univerzitami v Lipsku a Vídni. Translatologické centrum ve Vídni jako jediné nabízí kurzy konsekutivního a simultánního tlumočení v jazykové kombinaci čeština-němčina. V letním semestru ještě zamířím do Lipska, kde se v dané kombinaci vyučuje ovšem pouze překlad. Díky těmto dvěma zahraničním semestrům poznám z každé německy mluvící země kousek, zaměřím se na překlad i na tlumočení ve své jazykové kombinaci a porovnáám rakouské a německé vysokoškolské systémy.

Zamýšlela jsi se před příjezdem nad pojmem transkulturní komunikace? Pracujete v Praze s tímto konceptem? Jak?

S pojmem transkulturní komunikace se v rámci svého studia pochopitelně setkala. Ve výuce týkající se jazykové kombinace čeština-němčina ovšem pracujeme s konceptem interkulturní komunikace. Vyučující se nám snaží zdůraznit rozdíly mezi kulturami

našich jazyků, důležitost historie a společensko-kulturního pozadí daných zemí. Odůvodňují, proč je důležité čtenářům našeho překladu či posluchačům tlumočení jistě věci dovysvětlit nebo je naopak vynechat, kdy se uchýlit k větší zdvořilosti nebo jiným slovním spojením a větným konstrukcím, jaké prostředky se hodí k danému jazykovému projevu a stylu, ale hlavně jak důležitá je role překladatele a tlumočníka v celé mezikulturní komunikaci. Jak správně vystupovat a zprostředkovat daný komunikát. Zdůrazňují, že jsou pro nás důležití nejen naši zadavatelé a koneční adresáti, ale i naši kolegové ze školy, s nimiž jednou budeme sedět v tlumočnické kabině nebo se podílet na společném překladu a korektuře textu. Celé studium je mezikulturní komunikací prostoupeno.

V čem je studium na Filozofické fakultě v Praze ve srovnání se studiem na Translatologickém centru ve Vídni podobné a v čem odlišné?

Na vídeňské translatologii lze studovat tlumočení až v magisterském studiu, zatímco na pražské univerzitě jsem absolvovala překladatelská a tlumočnická cvičení již na bakalářském stupni. Ten postupný přechod není vůbec špatný. V prvním semestru se začíná paměťovými cvičeními, v dalším semestru přichází nácvik notace a tlumočíme obtížnějšími příspěvky. Ve třetím semestru začíná vedle konsektivního tlumočení i nácvik tlumočení z listu. Simultánní tlumočení a komunitní tlumočení je až v magisterském studiu, které doplňuje povinné překladatelské a tlumočnické praktikum.

Věnujete se na pražské univerzitě všem jazykům stejně? Anebo se českému jazyku věnujete méně a cizím více?

Výuku češtiny pro překladatele máme povinně dva roky. Poté si každý může zvolit ještě doplňující předměty, ale tím to samozřejmě nekončí. Při překládání i tlumočení se čeština jako náš mateřský jazyk hodnotí přísněji, proto je dobré o ni nadále pečovat.

Čeština je také hlavní výukový jazyk. V cizích jazycích vedou hodinu většinou jen rodilí mluvčí, kterých bohužel nemáme tolik jako na vídeňské translatologii. Nejvíce se cizím jazykům a slovní zásobě věnujeme přímo na překladatelských a tlumočnických seminářích. Ty bývají mezi studenty nejpopulárnější, protože je považují za nejpraktičtější.

Studuje na pražské univerzitě také mnoho zahraničních studentů?

Na Filozofické fakultě studuje hodně zahraničních studentů, ale na samotné translatologii, která sídlí v jiné budově a je svým praktickým zaměřením specifická oproti zbytku fakulty, jich mnoho není. Během tříletého studia jsem potkala pouze jednu dívku z Kazachstánu, co u nás strávila svůj zahraniční semestr.

Nyní se to ale pomalu mění – začíná se rozjíždět lipský double-degree program, kterého se sice zatím z větší části účastní čeští studenti, ale už k nám přijelo i pár německých studentů. Funguje to tak, že čeští studenti jsou dva roky v Praze a jeden rok v Lipsku a němečtí studenti dva roky v Lipsku a jeden rok v Praze. Na konci studia

získají dvojí diplom. Jedním z největších úspěchů programu zatím bylo, když se jedna německá studentka během tří let naučila tak dobře česky, že zvládla nelehké přijímací zkoušky na magisterský obor.

Jaké zahraniční výměnné možnosti kromě Erasmu máte na vaší škole?

Erasmus je sice asi nejznámějším, nejčastějším a nejjednodušším typem zahraničního výjezdu, ale máme i spoustu jiných možností a je škoda, že je studenti více nevyužívají.

Studenti německého jazyka mohou vycestovat za štědré podpory německé výměnné služby DAAD na letní jazykové školy či na delší dobu do Německa. Dr. Christof Heinz, vedoucí IC DAAD, která sídlí v pražském Goethe institutu, je jedním z našich vyučujících, tudíž máme informace o německých stipendiích z první ruky. Další možností je financování studijního pobytu v zahraničí s pomocí Fondu mobility.

Naše univerzita má mnoho mezifakultních a meziuniverzitních smluv a dohod, často se vyhlašují různá výběrová řízení. Byla spuštěna i „prestižnější“, výběrovější verze Erasmu známá jako ELAN.

Existuje také tzv. POINT čili podpora internacionalizace na Univerzitě Karlově, který podporuje výjezdy akademických pracovníků a studentských zástupců fakulty na jednání v rámci mezinárodních univerzitních sítí, krátkodobé výjezdy akademických pracovníků za účelem přípravy mezinárodních projektů, výjezdy na mezinárodní letní školy, krátkodobé neplacené odborné studentské stáže, mezinárodní soutěže a mistrovství a studentské konference.

Škola nás pravidelně informuje o možnostech stáží, dobrovolnictví či pracovních pozicích v zahraničí i u nás – například od projektů „Do Německa na zkušenou“ a „Do Rakouska na zkušenou“, o stážích v Českých centrech nebo v institucích Evropské Unie a mnoha dalších.

Zimní semestr 2018 se blíží ke konci. Jak bys ho zhodnotila? Co ti přinesl?

Není lepší způsob, jak se naučit jazyk, než se jím obklopit. Člověk se naučí spoustu věcí jen tím, že přijede a zařizuje si studijní záležitosti na univerzitě, ubytování, obíhá úřady a další běžné záležitosti. Vídeň je hodně kosmopolitní město. Ze začátku jsme tu bohužel mluvila více česky než německy, protože tu studuje spousta mých krajanů. Raději jsem si tedy zvolila i předměty, které nemám jen s nimi, abych si popovídala pořádně německy.

Vídeň je velice kulturní město. Stačilo mi zapsat si předmět o rakouských dějinách, literatuře, kultuře a politice a poté jsem na doporučení vyučující navštívila různé vernisáže, spoustu divadel, muzeí a památek. Přitom se učila na zkoušku a potkávala nové přátele. Při čtení místních novin jsem nasbírala informace o tom, co hýbe rakouskou kulturně-politickou scénou. Dozvěděla jsem se, jak mluví Rakušani sami o sobě a ožehavých historických tématech. Pochytila jsem některé výrazy specifické pro rakouskou němčinu.

Teprve s koncem semestru je mi líto, že v tak úžasném městě nebudu i v létě. Semestr tu uteče jak voda, protože rakouská kultura člověka doslova pohltí.

Zahraniční pobyt ve Vídni mi přinesl z jazykové stránky mnohem více než dva roky studia z učebnic na vysoké škole. Rozhodně se plánuji do Rakouska opět vrátit a nebráním se v budoucnu ani dalšímu roku strávenému v zahraničí.

Děkuji ti za rozhovor a přeji ti vše nejlepší v tvém studiu.

Text vznikl v kurzu *Textkompetenz: schriftlich* v lednu 2019.